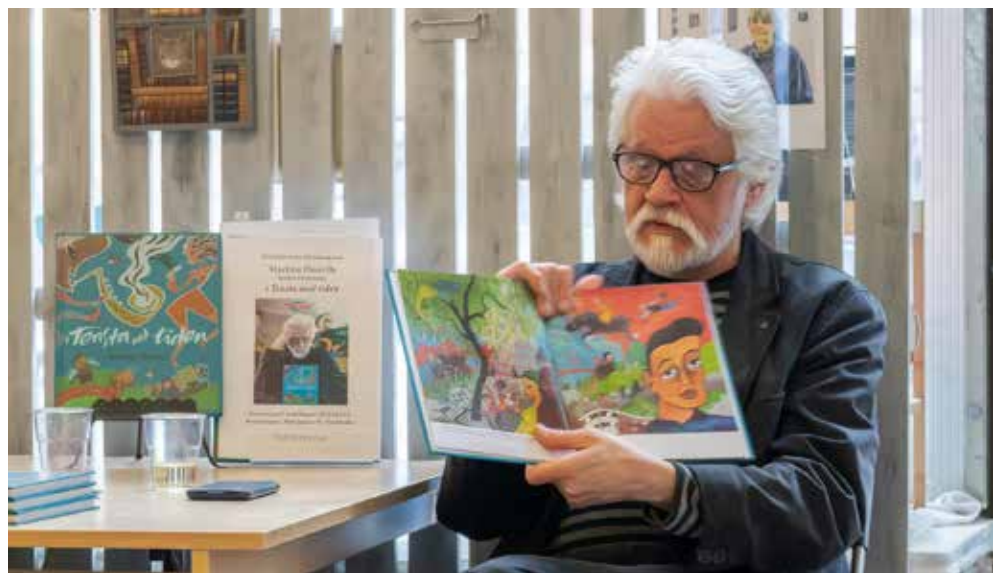
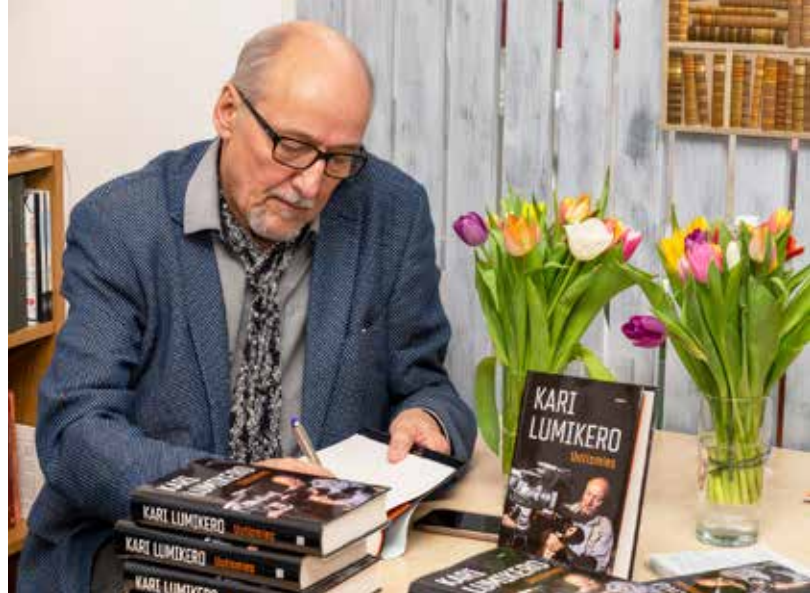

12 år av frivilligt arbete för bokhandelns bästa

Den finska bokhandeln i Stockholm fyller 60 år i höst. Bokhandeln har haft flera olika ägare under årens lopp. År 2013 tog Kooperativet Sverigefinsk Bok och Kultur i Stockholm (Osuuskunta Kirja.kulttuuri) över verksamheten. Under de gångna 12 åren har bokhandeln levt och verkat tack vare sina frivilliga kooperativa medlemmar.

Till kooperativets ursprungliga medlemmar hörde Carita Wallman Larsson, Mirja Huusko, Anna-Liisa Puttonen, Anders Vestlund, Olavi och Marja Räihä, Maarit Turtiainen, Leena Kuisma, Pirkko Leporanta Morley, Leena Harakka och Kaija Terho.

Senare anslöt sig även Päivikki Jokirinne, Anssi Suokko, Leena Flavet, Mikael Ojanperä, Seppo Poutanen, Eeva Lindh, Marjatta Tengström, Pirjo Kallio, Ari Setälä och Jaana Grönlund. Bokhandelns hemsida underhålls av Kai Kangassalo.

Varje medlem har gjort en betydande insats för kooperativet och bokhandeln. Under årens lopp har några medlemmar lämnat verksamheten. För närvarande har kooperativet nio aktiva medlemmar.

Bokhandelns styrelse 2025. Från vänster ordförande Seppo Poutanen, Ari Setälä, Leena Kuisma, Mikael Ojanperä, Pirjo Kallio ja Anna-Liisa Puttonen. Längst fram Kaija Terho.

Nya medlemmar och aktiva krafter är mycket välkomna att fortsätta detta värdefulla kulturarbete!

Ett varmt tack till alla som har varit med genom åren. Istället för blommor och kristallvaser gläder sig bokhandeln åt bidrag till plusgirokonto 691088-9.

På kooperativets vägnar i augusti 2025
Seppo Poutanen
Ordförande

Detta häfte om bokhandelns 60-åriga resa har genomförts med medel donerade till minne av Eeva Lindh.

Bokhandeln firar sitt 60-årsjubileum

lördagen den 6 september i bokhandels lokaler. Välkommen att fira med oss kl. 11–17! Det bjuds på föreläsningar, musik, lättare tilltugg och dryck. Medverkar gör bland andra

astronomen Esko Valtaoja, konstnären Jussi Taipaleenmäki samt Tomi Pulkkinen Duo. Mer information om programmet finns på hemsidan: www.kirjakulttuuri.se

Varmt välkomna

Esko Valtaoja

Jussi Taipaleenmäki

Tomi Pulkkinen Duo

Från bokhandelns 50-årsjubileum. På bilden alla bokhandelns tidigare ägare före kooperativets tid. Från vänster: Anders Vestlund, Hilikka Keinänen, Marjatta Sillanpää, Mirja Huusko och Raimo Sillanpää

60 år med finsk bokhandel i Stockholm

Finska bokhandeln i Stockholm har haft flera olika ägare under åren. Detta häfte berättar om bokhandelns historia under åren.

Sedan 2013 drivs bokhandeln av Kooperativet Sverigefinsk Bok och Kultur i Stockholm. Tack vare kooperativet lever bokhandeln vidare som en levande mötesplats för språk, kultur och gemenskap.

Den svenskspråkiga versionen finns på hemsidan: www.kirjakulttuuri.se.

1965-1998

Den hemtrevliga bokhandeln på Rörstrandsgatan

För många sverigefinnar blev den finska bokhandeln på Rörstrandsgatan i Stockholm ett hemtrevligt stamställe. Bokhandeln grundades för tjugo år sedan, skrev Suomen Silta på 1980-talet i en intervju med Hilikka Keinänen.

Allan och Hilikka Keinänen grundade den Finska Bokhandeln i Stockholm år 1965. När man står mitt i bokhandeln kan man enkelt överblicka hyllornas utbud – Valtari,

Aleksis Kivi, Väinö Linna, Den knotiga träiga lejonet, Mor Gås sagoskatt. Barnböcker efterfrågades alltså också mycket.

– Den största skillnaden

jämfört med de första åren är just det att man numera också efterfrågar barn- och ungdomsböcker. I början köpte man nästan inga alls. Nu lägger både skolbibliotek och privatpersoner större vikt vid litteratur för barn och unga.

Även studerande i finska letar efter speciallitteratur.

– Mest böcker köps av medelålders människor. Föräldrar köper till sina barn. Äldre människor köper minst.

Finns det någon skillnad mellan bokköp hos finländare bosatta i Finland och i Sverige? Hilikka berättar att här i Sverige köper man även många böcker som redan är slut hos förlagen, därför hålls även så kallade icke-aktuella böcker i lager.

– I början kom många litteraturkunniga och kulturmedvetna kunder till oss. Jag var faktiskt lite rädd för dem tills vi blev vänner. De tog sig tid och gav värdefull kunskap. Det bästa med det här arbetet är de intressanta människo- relationerna.

Hilikka Keinänen vågade sig på företaget tack vare sin mans uppmuntran. Allan

1965-1998

Keinänen hade tidigare arbetat som föreståndare för ett litet bibliotek och som säljare på Kirjavälitys (Finska Bokdistributionen). På så sätt fick han en grund inom branschen och såg att det också fanns behov av ett privat företag.

– Böckerna levererades mycket långsamt, och han ville försöka erbjuda bättre service. Om böckerna inte kom i tid, åkte min man själv med båten för att hämta dem. Särskilt för de som beställde speciallitteratur var snabb service viktig.

Lokalen på Rörstrandsgatan 10 var bara cirka 15 kvadratmeter stor och kunde köpas billigt med hjälp av en svensk bekant.

Hilkka minns hur svårt det var i början. Hon hade ingen aning om bokhandelsbranschen.

– Min man reste runt i landet, och jag fick ta hand om verksamheten, säger hon.

– Vi hade dessutom en stor familj med fyra små barn. När barnen somnat på kvällen började jag skriva beställningar, ofta ända fram till midnatt.

Under bokrean jobbade vi till elva på kvällen. Självständigt arbete är både en fördel och en belastning – vi båda tycker illa om att jobba efter klocka.

På sommaren var bokhandeln stängd och familjen Keinänen styrde mot Saimen, där en 16 meter lång bostads-

pråm, ombyggd från en gammal lastpråm, väntade.

– Under semestern glömmer jag både Rörstrandsgatan och böckerna, säger Hilkka Keinänen.

(Utdrag ur en intervju publicerad i Suomen Silta i mitten av 1980-talet. Intervjuare: Helena Holmberg.)

Hilkka Keinänen

1998-2005

"Nog håller 300 000 sverigefinnar en bokhandel vid liv"

Redan som liten drömde jag om att ha en egen bokhandel.

I Stockholm bodde jag på samma gata som den Finska bokhandeln. Jag handlade där ofta och frågade varje gång: Nå, när säljer ni den här bokhandeln till mig?

Våren 1998 fick jag ett telefonsamtal: "Har du på allvar tänkt att du skulle vilja köpa bokhandeln? Vi ska gå i pension nu."

Självklart hade jag det, och på första april 1998 övergick bokhandeln i mitt namn. Tillsammans med paret Keinänen reste jag till Helsingfors och fick träffa personalen på Kirjavälitys, Tammi, WSOY och Otava – vilket gjorde starten mycket enklare.

Det var vår och den mest hektiska tiden på året i bokhandeln. Sverigefinska skolor, finska klasser och lärare i finska över hela landet hörde av

sig och beställde läroböcker inför höstterminen. Bokhandelns grund utgjordes just av skolböcker – de stod för cirka 75 % av försäljningen. I början av augusti hämtade posten ett femtiotal paket. Själv körde jag ut skolböcker till Södertälje, Tumba, Haninge, Upplands Väsby, Kista och Fridhemsplans skola.

Min dröm var att skapa ett slags bokkafé där folk kunde titta in, ta en kopp kaffe, läsa

tidningar, bläddra bland böckerna – kanske till och med surfa på nätet. I bokkaféet skulle det hållas kulturkvällar, författarbesök, och föreningar skulle kunna hyra lokalen billigt för möten, kurser och samtalskvällar. Bokhandeln skulle bli ett litet kulturcentrum där sverigefinnar kunde hitta information om finska evenemang i Stockholm.

Större lokaler, tre till fyra gånger så stora, hittades "runt

1998-2005

hörnet”, i samma kvarter – på Birkagatan 21. Vänner hjälpte till med flytten och med att renovera lokalerna. Där fanns även plats för en avdelning med begagnade böcker. Snart började vi med sångkvällar, poesikaféer och meditationsstunder. En vägg avsattes för konstutställningar.

Den finska närvaron märktes särskilt under julförsäljningen. Första hösten beställde jag några exemplar av nyheterna från Kalle Päätalo, Laila Hietamies och Arto Paasilinna. När böckerna tog slut på bara ett par dagar ringde jag Keinänen och frågade: ”Hur många exemplar gick åt vid jul?” Svaret blev: ”Några hundra – av varje.”

Bokhandeln verkade inte bara på Birkagatan. Sommartid reste jag runt och sålde böcker på olika evenemang: Axevalla-sommar, Finnstigen, kvinnodagar, sverigefinska bok- och kulturmässan – liksom på julmarknaden vid sverigefinska skolan.

Elever från sverigefinska skolor kom för att bekanta sig med bokhandeln, och fick

välja en egen bok att ta med sig hem. En lärare från Kistas skola berättade att eleverna fick skriva uppsats om sitt besök, och en av dem skrev: ”Det var som att komma till himlen.” När Harry Potter-boken kom ut stod tioåriga pojkar i kö utanför butiken och väntade på att den skulle öppna.

Sverigefinska författare höll boksläpp i bokhandeln, och många finska författare gästade butiken för att presentera sina böcker – bland andra M.A. Numminen och Leena Lehtolainen. Även Arto Paasilinna-sällskapet i Sverige grundades i bokhandeln.

I samband med bokhandelns 40-årsjubileum övertogs verksamheten av Marjatta och Raimo Sillanpää.

I en liten lokal på Birkagatan ligger bokhandeln, antikvariatet och kulturcentret Suomalainen kirjakauppa. Hit kommer finska kultupersonligheter som M A Numminen och Arto Paasilinna för att presentera sina böcker. Nyligen anordnades temakvällar kring det finska nationaleposet Kalevala som har fyllt 150 år. Kalevala är bokhandelns storsäljare. Det enda som finns kvar på svenska är ”Kalevala för lata”. På finska finns det däremot en hel rad varianter, Disneys Kalle Anka tolkning och Mauri Kunnas bok Hundarnas Kalevala. De svenska kunderna frågar oftare efter humoristiska Arto Paasilinna, Monica Fagerholm eller Märta Tikkanen. (DN På stan 4-10/8 2000.)

2005-2010

Bokhandeln övergick till Marjatta och Raimo

När bokhandelns 40-årsdag firades den 23 juni 2005 blev Marjatta och Raimo Sillanpää de nya ägarna.

– Vi ville köpa bokhandeln eftersom finsk litteratur och kultur ligger oss varmt om hjärtat. Vi är ivriga läsare och vårt hem är fullt av böcker. Att ta över bokhandeln var ett viktigt och positivt steg för oss – det kändes naturligt just

då i våra liv, berättar Marjatta.

Våren innan hade Marjatta varit praktikant i bokhandeln och lärt sig alla rutiner som hör till arbetet. På så sätt kunde ägarskiftet genomföras smidigt.

– Ett av våra mål var att utveckla e-handeln. Vi drog i gång den ganska snart, och försäljningen kom i gång fint. Många kunder började handla direkt via nätet. Men det

krävde mycket arbete: varje ny bok behövde registreras på sidan, och både utskick och fakturering tog mycket tid.

– Begagnade böcker sålde vi mest till Finland, via den finska tjänsten Antikanet. Vi reste ofta till Helsingfors för att hämta böcker, och samtidigt skickade vi iväg beställningar som gjorts från Finland. Det var billigare att posta från Finland än från Sverige. Vi hade först tänkt fortsätta med försäljningen av begagnade böcker även efter att vi lämnat bokhandeln, men vi orkade helt enkelt inte ta tag i det igen.

– Vi fortsatte också med kulturella aktiviteter, precis som tidigare ägare. Bland annat ordnade vi en kurs i karelska språket – en liten men för oss viktig händelse i bevarandet av det finska kulturarvet.

– Att driva bokhandeln var en givande tid på alla sätt. Vi har bara varma och fina minnen från den tiden. Till slut tvingades vi sälja bokhandeln av hälsoskäl – vi orkade inte fortsätta längre, säger Marjatta.

2010-2013

Från Suomalainen Kirjakauppa till Tammen Kirjakauppa

Jag växte upp i en företagarfamilj, så att bli företagare kändes naturligt för mig – särskilt när jag var arbetslös hösten 2010, berättar Anders Vestlund.

Jag hade studerat finska och folklivsforskning vid universiteten i både Stockholm och Helsingfors, och litteratur har alltid intresserat mig.

År 2001 grundades Sverigefinländarnas delegation, och jag var hoppfull om att det skulle öppna nya marknadsmöjligheter – vilket också skedde.

Jag ville skapa en sådan atmosfär i butiken att sverigefinnarna i Stockholmsområdet skulle känna att den var som ett andra vardagsrum. Jag tror att jag lyckades till viss del, men kundkretsen blev tyvärr för liten. De sociala mediernas tid var redan här och det gjor-

"Mina fingrar började klika när jag såg annonsen om att butiken var till salu."

de det särskilt svårt att locka unga kunder.

Att driva bokhandeln var givande men krävande. Lön-samheten var för svag och jag fick ingen ordentlig lön. När Tapio Pulkkinen gick i pension våren 2012 blev det nästan omöjligt att driva butiken ensam. Jag hade också en liten dotter (född 2009) och ville tillbringa mer tid med min familj.

Det var en rolig och lärorik period i mitt liv, men arbetsbördan var enorm och den ekonomiska ersättningen liten. När jag senare fick jobb på annat håll bestämde jag mig för att det var dags att gå vidare.

Anders Vestlund

Framöver ska butiken fokusera enbart på försäljning av nya böcker, och sortimentet kommer att utökas med översatt litteratur, berättar Anders Vestlund.

Anders välkomnar verk av sverigefinnar och sortimentet av böcker på svenska kommer att utökas.

– Jag tänker skaffa fler finska böcker översatta till svenska eftersom det finns många unga sverigefinnar som talar finska men inte läser språket. Det finns också rikssvenskar som är intresserade av Finland och finskhet. (Utdrag ur Marja Siekkins intervju i tidningen Ruotsin Suomalainen, 28.10.2010)

2013-2025

Från bokhandel till centrum för böcker och kultur

Den finska bokhandeln i Stockholm, som sommaren 2013 hotades av nedläggning, öppnade sina dörrar på nytt i början av höstsäsongen. Bokhandeln ägdes fortfarande av Tammen Kirjakauppa AB, men verksamheten sköttes nu av det nybildade kooperativet Kirja.Kulttuuri (Kooperativet Sverigefinsk Bok och Kultur i Stockholm), vars verksamhet bygger på frivilliga insatser. Året därpå övergick bokhandeln i kooperativets ägo.

Under det första verksamhetsåret hyrde Uusi Teatteri och Sverigefinlän-darnas delegation delar av bokhandelns utrymmen. Även Sverigefinska Riksförbundet och några andra föreningar stödde verksamheten genom hyresbidrag. Bokhandelns öppettider begränsades och daglig öppethållning var inte längre möjlig. Hösten 2014 flyttade bokhandeln till mindre lokaler i samma byggnad, från nummer 21 till Birkagatan 19. Numera har butiken öppet lördagar kl. 11–14 och onsdagar kl. 16–18.

– Många bokhandlar har stängt i takt med att digitala

tjänster blivit vanligare. Ljudböcker, som ursprungligen var avsedda för synskadade, har genom smarttelefoner blivit tillgängliga för alla. Ljudböcker har trängt undan de traditionella bokhandlarna som inte erbjuder ljudbokstjänster. Det här har även påverkat författarnas ersättningar, eftersom det betalas mycket lite för ljudboks-försäljning. Internationella aktörer som Amazon erbjuder till och med ljudböcker gratis, säger Seppo Poutanen, nuvarande ordförande för kooperativet.

Kooperativets mål har varit att trygga tillgången till finskspråkig litteratur och kultur

Bilderna på förstasidan och sidorna 10–16 är från författarbesök samt konstnärsutställningar arrangerade av Suomiart. Foto: Kai Kangassalo.

Bilder på förstasidan: Överst till vänster: Leena Häyrynen, Tiina Laitila Källemark och Kari Lumikero I mitten: Milka Hakkarainen och Seppo Poutanen Nederst: Maarit Turtiainen och Markku Huovila

i Sverige. Verksamheten har till stor del varit beroende av medlemmarnas stöd och engagemang.

– Bokhandeln har fungerat

2013-2025

som ett viktigt centrum för finskspråkig litteratur och kultur i Stockholm. År 2019 tilldelades den det första Asko Sahlberg-kulturpriset på

5 000 euro som erkännande för sitt arbete med att främja den finskspråkiga bokkulturen i Sverige.

Kooperativet har från början haft över tio medlemmar. Några har slutat, men nya har tillkommit.

– Jag har varit med från början och hjälpte redan den tidigare ägaren med ekonomiska frågor. Jag ville fortsätta bokhandelns verksamhet eftersom den har ett starkt kulturarv, säger Anna-Liisa

Puttonen.

Många har anslutit sig på rekommendation av andra, på begäran eller av egen vilja att stödja bokhandelns verksamhet.

– Visionen var – och är fortfarande – att lyfta fram finsk litteratur och sverigefinsk kultur samt utveckla synlighet och verksamhet med hjälp av sociala medier, säger vice ordförande Mikael Ojanperä.

– Jag kände personer från bokhandeln och började hjälpa till, bland annat med att ta emot bokleveranser från Finland på morgnarna. I november 2020 blev jag medlem i

fortsättning nästa sida

Ari Setälä ja Markku Huovila

Jukka Korpi

Erja Riitta Salonen

2013-2025

bokkooperativet, berättar Ari Setälä.

– Jag har varit med från början. Jag ville stödja den finska kulturen. Den här bokhandeln är viktig – den enda finska bokhandeln i Sverige. Jag hoppas att verksamheten fortsätter och att kooperativet får nya delägare och hyresgäster, säger Leena Kuisma.

Delaktig på många fronter

Bokhandeln har, förutom litteraturen, även satsat på kulturverksamhet. Redan under den första hösten anordnades författarbesök och semina-

rier med kulturella teman.

Föreningar har kunnat hyra möteslokalen på kvällstid till förmånliga priser, och denna verksamhet har fortsatt och utvecklats genom åren. Numa kan bokhandeln kallas ett sverigefinskt kulturcentrum i Stockholm. Att arrangera småskaliga evenemang till rimlig kostnad är svårt i staden.

– Vi har deltagit i de årliga bok- och kulturmässorna i Stockholm, först på Finlandsinstitutet och de senaste åren på Sverigefinska skolan vid Fridhemsplan. Kooperativet har även representerats

ett par gånger på bokmässan i Åbo, berättar Seppo.

I samband med de sverigefinska bokmässorna har bokhandeln bjudit in författare från Finland, bland andra Sirpa Kähkönen och Outi Pakkanen. Även Kjell Westö, Susanna Alakoski, Asko Sahlberg, Leo Ylitalo och flera sverigefinska författare har gästade bokhandeln. Flera boklanseringar har hållits där, till exempel Marja Mdzimbas debutverk Eilen rakkaani, som tilldelades årets Kaisa Vilhunen-pris.

Bokhandeln har också delta-

Jerry Franzen ja Markku Petäjäniemi

Susanna Alakoski

2013-2025

git i evenemang som arrangerats på bibliotek samt i det stora sverigefinska sommarrevenmanget i Axevalla och i Sverigefinska skolans julmarknad.

I bokhandeln finns även en så kallad konstvagg som används av medlemmar i Suomiart. De månadslånga utställningarna har berikat bokhandelns kulturella utbud.

Flera små sverigefinska föreningar som saknar egna lokaler hyr utrymme i bokhandeln för till exempel styrelsemöten och årsmöten.

– Den första finskspråkiga

Aino Myllykangas

Tuomo Rouhiainen

boken trycktes i Stockholm år 1543 – Mikael Agricolas ABC-bok. Agricola översatte också Nya testamentet, som publicerades år 1548. Vi kan alltså säga att finskspråkig litteratur har en nästan 500-årig historia i Stockholm, påminner Seppo.

Kooperativets samarbetspartner är bland andra Sverigefinska arkivet, Suomiart, Uusiteatteri, Kulttuuri.se, Finska församlingen i Stockholm, Stockholms Karelska Gille, Stockholms Kalevalaförening, Vänner av karelska språket, Rusuvilina och nättidningen Ruotsi.se.

fortsättning nästa sida

Ali Jonasson

Kirsti Kajanne

Arto Hietanen

2013-2025

Leenamajja Forsberg Johannesson

Nanni Pilhjarta

Lea Blym

Blick mot framtiden

Kooperativets medlemmar betonar att det är viktigt att bokhandelns verksamhet får fortsätta. Det finns många förslag och utvecklingsidéer.

– Den planerade mötesplatsen vid Fridhemsplan, i anslutning till Sverigefinska skolan, blev inte av. Det är viktigt att finländare har en egen samlingslokal i Stockholm. Lokalerna borde kunna hyras även dagtid, och kvälls-användningen borde utökas. Försäljningen av finskspråkiga böcker kommer troligtvis att utgöra en liten del av omsätt-

ningen framöver, funderar Anna-Liisa Puttonen.

– Andra och tredje generationens sverigefinnar och deras barn är en viktig målgrupp. Till exempel en sagostund en gång i månaden skulle kunna vara ett bra sätt att nå barnfamiljer – och samtidigt öka bokförsäljningen, föreslår Pirjo Kallio.

– Vi vill synliggöra finsk litteratur och sverigefinsk kultur, samtidigt som vi utvecklar bokhandelns verksamhet genom att utnyttja sociala medier. Jag hoppas att bokhandeln fortsätter sin verksamhet. Jag

Tarja Lingh

2013-2025

vill vara med och bidra till utvecklingen, säger Mikael Ojanperä.

– Med tiden har relationen mellan utbud och efterfrågan förändrats. Till exempel skolor, som tidigare regelbundet beställde böcker, gör det inte längre. Samhället har förändrats, och nya sätt att läsa – som ljudböcker – har tagit över, konstaterar Pirjo Kallio.

Hon tror på bokhandelns framtid, men för att den ska kunna tryggas krävs nya verksamhetsformer, fler aktiva medlemmar – särskilt unga – samt nya samarbetspartner och hyresgäster.

– Kanske skulle ett stort slaget 60-årsjubileum kunna fungera som en språngbräda för verksamhetens fortsättning, visionerar Ari Setälä.

Tiina Rantanen

Irja Littunen

Keijo Winsten

Jaana Johansson ja Eija Björstrand

Osuuskunta Kirja.kulttuuri Kooperativet Sverigefinsk Bok och Kultur i Stockholm

**Birkagatan 19,
113 36 Stockholm**

Puhelin/telefon 070-669 96 88
Plusgiro 691088-9

Sähköposti/e-post:
kirja.kulttuuri@gmail.com

kotisivu/hemsida: *kirjakulttuuri.se*

Avoinna: *keskiviikkoisin klo 16-18,
lauantaisin klo 11-14*

Öppet: *onsdag kl 16-18, lördag kl 11-14*

Facebook: *Kirjakauppa Tukholmassa
Finsk Bokhandel*

Lehti on luettavissa kotisivulla.

Skriften finns på svenska på hemsidan.